

Румяна Павлова (София, България)

НЕОТБЕЛЯЗАНО СЪЧИНЕНИЕ В БЕРЛИНСКИЯ СБОРНИК

Берлинският сборник, както е известно, е един от много интересните със своя език и състав среднобългарски ръкописи. Изследвачите го отнасят обикновено към XIII или началото на XIV в. Преди Втората световна война сборникът се пазеше в Берлинската кралска библиотека. Сега той се намира в Западен Берлин (Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz) и има сигнатура Ms slav Wuk 48. Съдържанието на сборника е привличало вниманието на мнозина учени, които са отразили в своите описи заглавията на включените в него съчинения. Най-пълно това е направил А. И. Яцимирски¹. Въпреки вниманието към този важен ръкопис едно от съчиненията в него е останало неотбелязано в описите и проучванията. Става дума за Словото на Петър за поста и молитвата за устава и църковния чин, което намираме от лист 8 об. до лист 9 об. Словото явно е останало незабелязано, тъй като то е написано без заглавие. Освен това в сборника е включена само началната част на съчинението, която по обем е около половината на същото слово, например в сборник от Троицко-Сергиевата сбирка със сигнатура Ф 304 I № 12 от хранилището на Московската библиотека „В. И. Ленин“. Съдържанието на сборника от Троицко-Сергиевата сбирка е отразено в Описа на Илариий и Арсений². В този ръкопис (Ф 304 I № 12) от XII—XIII в. е отбелязан най-ранният препис (руски) на Петра недостойного съказание о постѣ и о матвѣ уставѣ и чина цркъвнаго (л. 56 об. — 58 об.).

Вторият в хронологично отношение препис на това Слово е в Берлинския сборник. Този препис е много важен, тъй като е единственият известен засега български текст на Словото, благодарение на който могат да бъдат дадени по-определено отговори на въпроси, свързани с произхода и народностната принадлежност на Словото, с неговия език, разпространение и т. н.

На л. 8 об. от Берлинския сборник намираме заглавието в смислен отбелязано от А. И. Яцимирски. След 7 реда започва Словото на Петър без заглавие и без посочване на автора. Тъй като Словото досега не е отбелязвано и публикувано, представям целия текст със спазване на редовете в ръкописа.

л. 8 об. ^АПобѣтъ всакому крѣ
 стнѣннѣноу. ^Авгжати бѣн сво
 емоу. въ него же нма крѣнѣшю са.
 рекоу же въ нма прѣтнѣ трѣ

¹ Яцимирски, А. И. Описание южно-славянских и русских рукописей заграничных библиотек. Т. I (Вена — Берлин — Дрезден — Лейпциг — Мюнхен — Прага — Люблина) П., 1921, 418—427.

² Иером. Илариий и иером. Арсений, Описание славянских рукописей библиотеки Свято-Троицкой Сергиевой лавры. М., ч. I, 1878.

еДННОГО БА НШЕГО НСТНННАГО
 ШЦА Н СНА Н СТАГО ДХА НЕВОНЬ КСР
 ШЕННЕМЪ ЧЛВКЪ. ЯКО НЗНОВА ПО
 РОДНТ С А. ПОМ ЖЕ РАСТЫН ЖНВЫН
 Н ВСКВРЪННТ С А СЪГРЪШАДЕ БВН
 ВСАЧЬСКИН. БЪ ЖЕ НМЪ ШЕДРЬ М
 ЛОСТНВЪ Е ХОЩЕТЬ БО ДА ВЫШЕ
 ВСН ЧЛВЦН СПСАН С А Н НЕ ВСТАВН
 ТЬ ЧЛВКА ВЪ ПОГЫБЪВАН ДА СЕ ПО
 КАЕТЬ. Н ДА ВСЕЖ НСТННОЖ ПРНН
 БЪГЪ КЪ НМОУ. Н ВЪЗЪХНЖВЪ.
 ТЪЧНЖ МОЖЕТЬ ПРНЕТЬ БЫТН
 НМЪ. ШБАЧЕ Н ДА ЗАПОВЪДН ДА
 НЖЕ ЛЮБИТЬ. ТО СЛЫШАВЪ ДА
 ДРЪЖНТЬ Ж ВЪ СРЦН Н ТВОРНВЪ Ж СПЕТ С А.:
 ПРЪВАА ЖЕ ЗАПОВЪДЬ Е. ЕЖЕ ЛЮ
 БИТЬ БА ВСЕМЪ СРЦЕМЪ. Н ТРЕ
 ПЕТАТН СЛОВЕСЬ ЕГО. Н СЪ СТРА
 ХОМЪ РАБОТАТН ЕМОУ ПРНСНО.
 АКЫ Н ВНАДАШЕ Н ХОДНТЫН.:
 ЕЛМА ЖЕ ПО ВЪРЕ ЗМНЪМА УЧН
 МА ДОЗРНМЪ ЕГО. АЩЕ НЕ ДОМН
 СЛЫМЪ ЕСТЬ БЪ. ТО ШБАЧЕ ЕЛНКО
 ЖЕ ДАРЬ ПРНЖТЬ Ш НЕГО.:
 ВТОРАА ЖЕ ЗАПОВЪДЬ Е. ЕЖЕ ЛЮ
 БИТЬ ДРОУГА АКЫН СЕБЪ. Н КА
 КОВОГО ЛЮБО ЧЛВКА. НЪ БО НА
 МЪ ЛЪЗЕ РЕЦН. ЯКО ОНЪ СЦА
 ГРЪШННКЪ Е. НЖ РЕЦН БЪ СВЪ
 СТЬ ВСЕ. А МНЪ СВОМНН ГРЪХН
 ПЕЧАЛЬ Е. ДА НВЕСТЬ МН ТРЪВЕ
 ННЧТО ЖЕ ПОМ ЖЕ ЕЖЕ НЕ БЛЖ
 ДНТН. НЖЕЖЕ ПОДРОУЖНЕ НМЖ
 ШЕ. ТО ВЪ ВРЪМА НЪКОЕ ПРНЕН
 ЖАТН С А. НЕ ВДРЪЖАННА ДЪЛЪ
 МА. Н НЕ ЯКО СКОТОУ НАСЛАЖА
 ТН С А БЕЗЪ ВСТАВА. НЖ РАЗМЪ
 РНТЫ ЖНТНЕ СВОЕ